

IZGLĪTĪBAS SISTĒMAS
Eiropā un pasaulē

Vācija

Prof. Andrejs Rauhvargers
andrejs.rauhvargers@lu.lv

Atbildības sadale par izglītību Vācijā

Federālā Izglītības un zinātnes ministrija atbild par:

- . ārpuskolas profesionālo apmācību un
- . tālākizglītību
- ” skolēnu un studentu finansiālo atbalstu
- ” augstākās izglītības sistēmas vispārējiem principiem
- ” augstskolu paplašināšanos un būvniecību
- ” Atsevišķos aspektos ir iesaistītas arī dažās citas federālās ministrijas (ārlietu, iekšlietu u.c.)

Federālā Iekšlietu ministrija par:

- ” skolotāju un augstskolu mācībspēki algām un pensijām
(jo skolotāji un mācībspēki ir valsts ierēdņi)
- ” par politiskās izglītības veicināšanu,
- ” **Federālā darba ministrija** – par pasākumiem nodarbinātības veicināšanai un darba tirgus pētījumiem

Par vairumu aspektu izglītības sistēmā atbild federālās zemes:

- “ Par izglītības kopējo ilgumu,
- “ Sadalījumu posmos,
- “ Programmu veidiem,
- “ Priekšmetu saturu un apjomu,
- “ Augstākās izglītības kvalifikācijām, utt.

Lai nezustu koordinācija un visā valstī būtu
puslīdz saskaņota sistēma, darbojas Izglītības
ministru pastāvīgā konference”
(Kultusministerkonferenz) – būtībā federālo
zemju ministru asociācija, kura regulāri sanāk
kopā, lai saskaņotu rīcību.

Minoritāšu un reģionālās valodas

- “ Vācijā atsevišķos reģionos oficiāls statuss ir vairākām minoritāšu valodām:
- “ Šlēzvigā-Holšteinā dāņu,
- “ Ziemeļrietumos - frīzu,
- “ Austrumos Brandenburgā un Saksijā (pie Polijas un Čehijas robežas) – sorbu (rietumslāvu)
- “ Saksijā un Lejassaksijā - Lejasvācu (līdzīga holandiešu)
- “ Romu

- “ Dāņu un sorbu valodās var mācīties privātās sākumskolās,
- “ Lejasvācu un frīzu valodām attiecīgos reģionos dažādās skolās tiek dotas dažādas iespējas.

Pirmsskolas izglītība

- “ Kopš 1999. gada ar federālo likumu noteikts, ka katram bērnam vecumā no 3 gadiem līdz skolas uzsākšanai (parasti 6 g) ir tiesības uz vietu bērnudārzā
- “ Pirmsskolas izglītības finansēšana un nodrošināšana uzdota vietējām pašvaldībām
- “ Vecākiem jāmaksā līdzdalības maksa,
 - tā ir atkarīga no ienākumiem, bērnu skaita un cilvēku kopskaita ģimenē, var būt pilnībā vai daļēji valsts kompensēta

Iestādes:

- “ Kinderkrippe – mazbērnu novietne
- “ Kindergarten - bērnudārzs,
- “ Horte – dienas aprūpes centrs (daudz mazāk izplatīts, var nebūt izglītojošās funkcijas)

Pirmskolas izglītība – valsts vai privāta

Iestādes biežāk ir privātas.

Likums dod priekšroku privātām pirmsskolas iestādēm, kuras organizē:

- ” Baznīcas
- ” Sociālās labklājības organizācijas (nevalstiskas)
- ” Vecāku asociācijas

Valsts/pašvaldību pienākums ir izveidot pirmsskolas iestādes tikai gadījumos, ja nevalstiskais sektors nevar izveidot piemērotas iestādes vai nespēj to veikt savlaicīgi

Pirmskolas izglītība - mērķi

- “ Pamatmērķis: veicināt bērna attīstību par atbildīgu un patstāvīgu sabiedrības locekli
- “ Bērnudārzu funkcijās ietilpst bērnu aprūpe un izglītība
- “ Pirmskolas izglītība tiek veidota, lai
 - . atbalstītu un papildinātu bērna audzināšanu ģimenē
 - . Kompensētu iespējamus attīstības traucējumus,
 - . Sniegtu bērnam optimālās attīstības un izglītošanās iespējas.

Pirmskolas izglītība – organizācija

- “ Bērni parasti **nav iedalīti grupās pēc vecuma**, t.i. dažāda vecuma bērni ir kopā vienā grupā
- “ Dažās zemēs bērni **var iet bērnudārzā līdz 12 gadiem**
- “ Bērnudārza **gads ir saskaņots ar skolas gadu**. Bieži uzraudzība ir garantēta arī skolas brīvdienu laikā
- “ Bērnudārziem **nav noteikta mācību stundu plāna** vai programmas
- “ 3-6 gadīgo attīstībai notiek nodarbības, kas veicina:
 - . Fizisko, garīgo, emocionālo, sociālo attīstību,
 - . Valodas lietošanas spēju attīstību,
 - . Atbildības sajūtu,
 - . Pierašanu pie ikdienas darbībām un rūpēm,
 - . Pierašanu pie ikdienas higiēnas

Skolas izglītība

Skolas izglītība kopumā 13 (12) gadi

Obligātā izglītība no **6** gadu vecuma dažādās federālajās zemēs izglītības sistēmai ir atšķirības

Obligātā izglītība var būt,
9 gadi pilna laika vai

10 gadi pilna laika (Berlīne, Brandenburga, Saksija-Anhalte, Brēmene, Ziemeļreina-Vestfāle)

Tiem, kas beiguši obligāto un mācības pilnā laikā neturpina, obligāti 3 gadus daļlaikā jā mācās *Berufsschule*

Sākumskola - vēsturiski

- “ 1920. gadā Veimāras republikas likums nosaka Grundschule kas nodrošina izglītību visiem Vācijas bērniem
- “ Nacistiem nākot pie varas visa izglītība pakļaujas ideoloģijai, tiek arī atcelts šis likums
- “ Faktiski bērnu skolas gaitu virzību noteica viņu piederība pie konkrētas šķiras vai sociālās grupas
- “ Pēc II pasaules kara no jauna tiek nodrošināta pamatizglītība visiem bērniem

Sākumskolas izglītība

Grundschule no 6 gadu vecuma 4 gadi
(6 gadi Berlīnē un Brandenburgā)

Dažos gadījumos vienā skolā apvienota
pirmsskolas un **pamatskolas** (*sekundarstufe I*)
izglītība
no 4 līdz 12 gadu vecumam

Sākumskola mērķi un funkcijas

- “ Mērķi – radīt skolēnos pamatu izglītībai nākošajā posmā un mūžizglītībai
- “ Īpaša uzmanība pievērsta
 - . Valodas lietojuma tālākai attīstībai,
 - . Matemātiskajām prasmēm,
 - . Dabaszinātņu pamatjēdzienu izpratnei.

Sākumskolai jāiemāca skolēnus

- “ uztvert un strukturēt savu pieredzi par apkārtējo pasauli,
- “ jāizkopj psihomotorās prasmes un izturēšanos sabiedrībā.

Sākumskolas uzsākšana

- “ Sākumskolu 1. augustā uzsāk bērni, kam ir pilni 6 gadi
- “ Var atļaut uzsākt mācības, ja 6 gadu vecums iestājas līdz gada beigām.
- “ Neuzsākt mācības 6 gadu vecumā var īpašos gadījumos, ja bērns nav sasniedzis mācību uzsākšanai nepieciešamo briedumu, taču tad jāapmeklē *schulkindergarten* vai *vorklasse*

Finansiālais atbalsts skolēnu vecākiem

Likums nosaka, ka valsts atbalsta vecākus mācību līdzekļu nodrošināšanā

- . To var risināt dažādi, bet parasti skolēni saņem grāmatas, kalkulatorus u.c. uz nepieciešamo laiku
- . Ja šie priekšmeti pāriet skolēnu īpašumā, tad par tiem daļēji jāsamaksā.
- . Attiecībā uz privātām skolām – federālā zeme lemj, vai arī tur skolēni saņem šo atbalstu

Transports uz skolu –

- . parasti tiek atlīdzināti transporta izdevumi sabiedriskajā transportā,
- . bet var būt arī skolas organizēts transports

Skolas laika sadalījums

- “ Gadā iet skolā **188 dienas**
(ja 5 dienu nedēļa, bet var būt arī 6 dienu)
- “ Stundu skaits nedēļā 19-28, parasti:
 - . pirmajā klasē 20
 - . sākumskolas noslēguma klasē 28
- “ Mācības sākas plkst. 7.30 vai 8.30
- “ Skolas parasti ir atvērtas no 7.30 līdz 13.30-14.00, lai nodrošinātu vecākiem bērnu pārraudzību šajā laikā

Skolas gads

- “ Skolas gads sākas 1. augustā un beidzas 31. jūlijā
- “ Vasaras brīvdienas jāplāno 6 nedēļu garumā starp jūnija vidu un septembra vidu – rotējoši pa federālajām zemēm
- “ Vēl ir brīvdienas oktobrī, uz Ziemassvētkiem, februārī, uz Lieldienām un Vasarsvētkiem
- “ Kopējais brīvo dienu skaits (neskaitot valsts un reliģiskos svētkus) ir 75 dienas gadā.

Mācību programma sākumskolā

Programmu nosaka katras zemes Izglītības ministrija
Sākumā galvenā uzmanība lasīšanai, rakstīšanai,
aritmētikai

Priekšmeti –

- “ vācu valoda,
- “ matemātika,
- “ *Sachunterricht* (lietu mācība) iepazīstināšana ar dabaszinātņu, tehnikas, sociāliem, ekonomiskiem principiem ikdienas lietās
- “ māksla,
- “ mūzika,
- “ sports,
- “ vairumā zemju arī reliģijas mācība

Skolēnu novērtēšana sākumskolā

- “ Pirmajā vai pat pirmajos divos gados **atzīmes parasti neliek**
- “ Gada beigās vecāki saņem detalizētu ziņojumu par bērna progresu, tā stiprajām un vājajām pusēm katrā no priekšmetiem
- “ Sākot ar otrā gada noslēgumu, divas reizes gadā tiek izsniegta liecība ar atzīmēm

Pamata un vidējā izglītība

Nedēļa pamatskolā un vidusskolā

Vairumā zemju skolām 5 dienu nedēļa, bet var būt arī 6 dienu

Mācības notiek gadā vidēji 188 dienas (ja 5 d nedēļa)

Stundu skaits dienā ir:

” pamatskolas sākumā 28 beigās 30

” vidusskolā >30:

obligātie priekšmeti 20 stundas, izvēles >10

Pāreja no sākumskolas uz pamatskolu *sekundarstufe*

- “ Vācijai raksturīga skolēnu diferenciacija pēc sākumskolas
- “ Skolu tipi ir dažādi
- “ konkrētajā izvēlētajā skolēns mācīsies **vismaz līdz obligātās izglītības beigām.**

Izvēle notiek šādi:

- “ Skolas viedokļa loma dažādās federālajās zemēs svārstās no gandrīz lēmuma līdz ieteikumam.
- “ Uz skolas formulētā viedokļa pamata notiek detalizētas pārrunas ar vecākiem.
- “ dažos skolu tipos atlase notiek pēc spējām vai iepriekšējiem rezultātiem noteiktās jomās

Sekundarstufe I* – pamatizglītības **II posms*

Skolu tipi

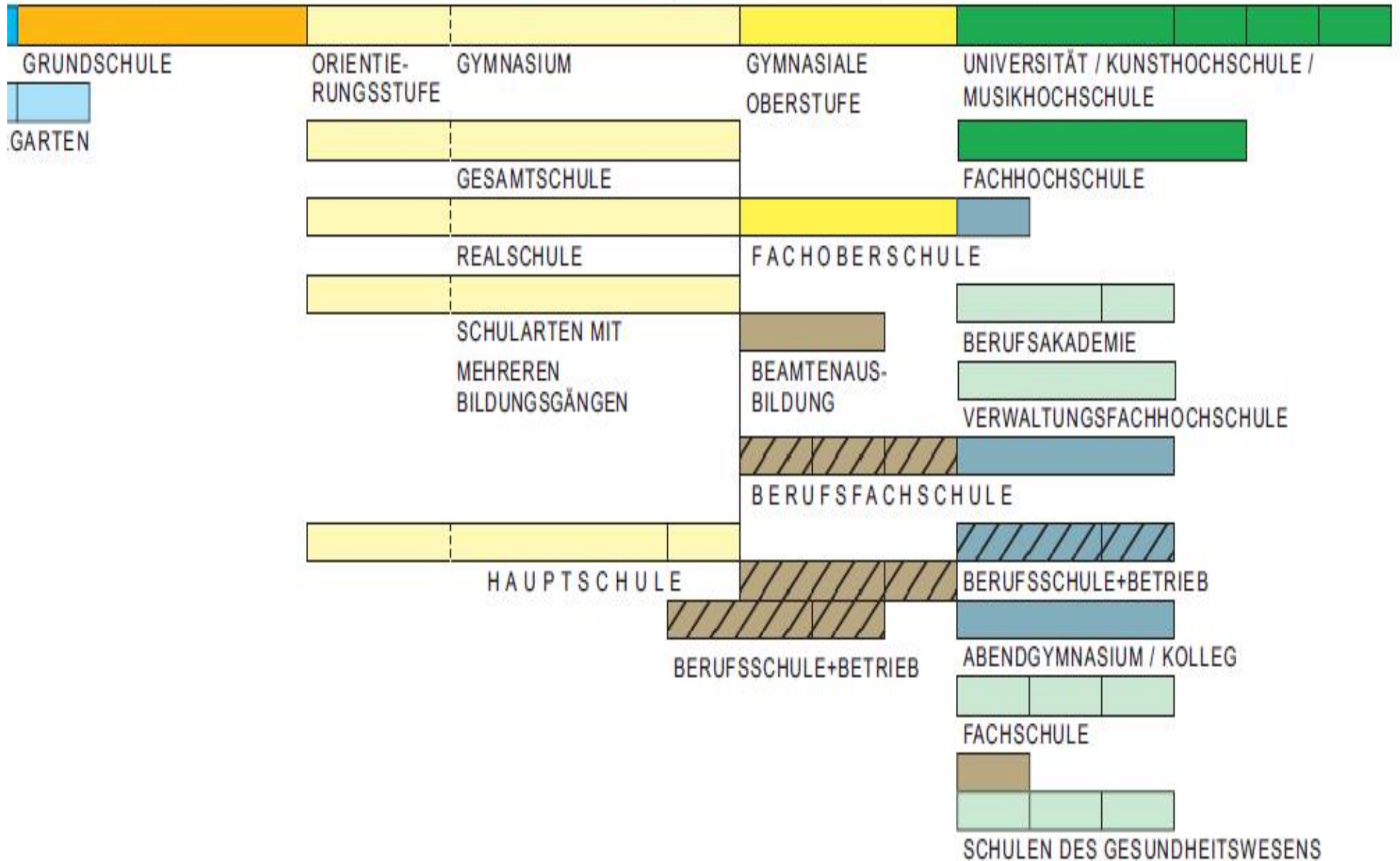
- “ Gesamtschule - vispārējā skola
- “ Gymnasium – prestižāka, augstskolai sagatavojoša
- “ Realschule
- “ Hauptschule (bijusī *volksshule*), tālāk parasti uz vidējo profesionālo izglītību mācekļībā

Sekundarstufe I – pamatizglītības II posms

Dažās zemēs:

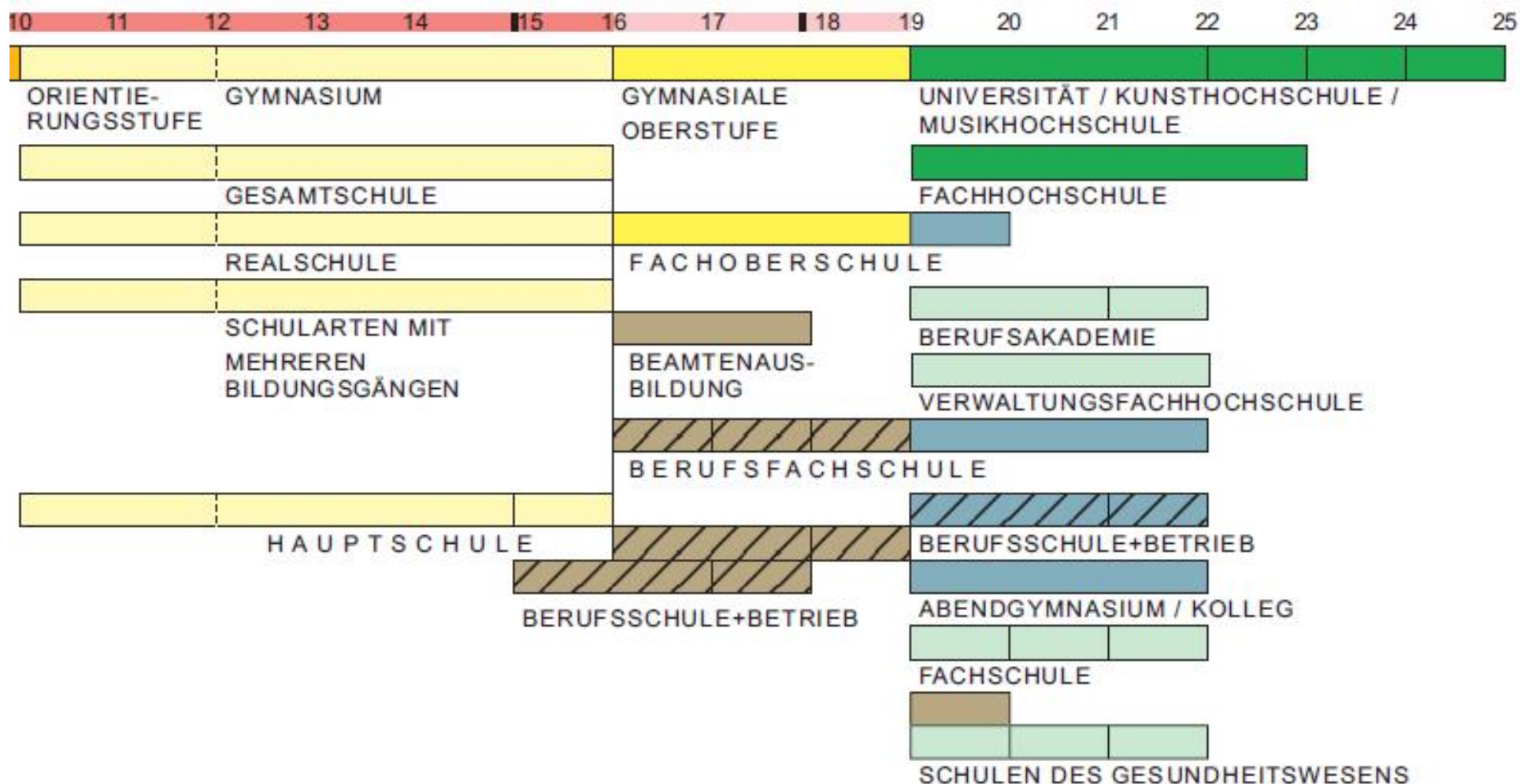
- ” Orientierungsstufe (orientēšanās pakāpe)
- ” Mittelschule
- ” Regelschule
- ” Sekundarschule
- ” Erweiterte Realschule_paplašinātā reālskola
- ” Integrierte Haupt- und Realschule
- ” Verbundene Haupt- und Realschule apvienotās...
- ” Regionale Schule
- ” Wirtschaftsschule.

6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25

Hauptschule - līdz 9. klasei (bet var būt arī līdz 10.)

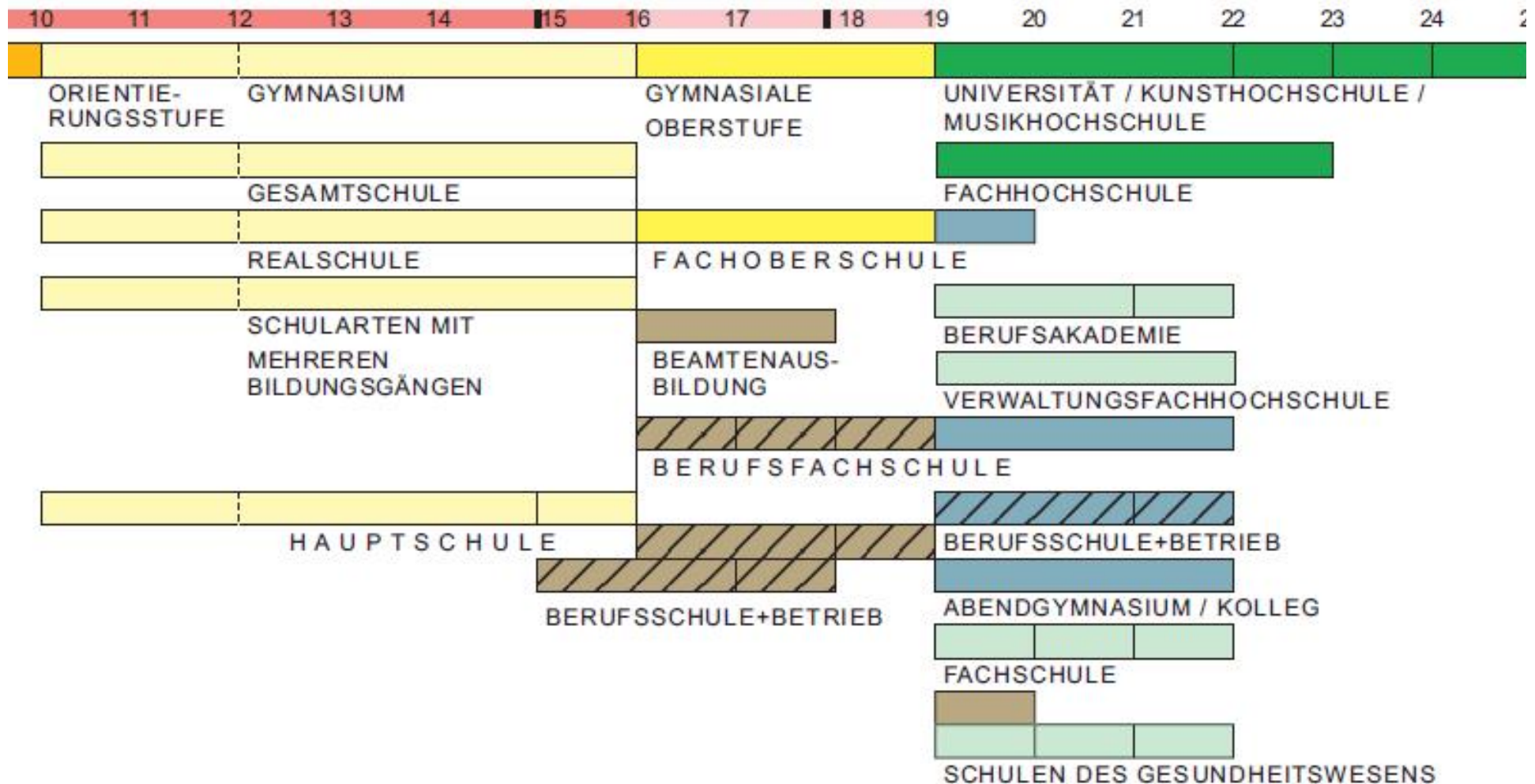
Noslēgumā kārto *Qualifizierter Hauptschulabschluss* eksāmenu, kas **var** dot tiesības turpināt vidējo izglītību *Gymnasium*. Pabeigušajiem piešķir beigšanas apliecību *Hauptschulabschluss (HSAS)*,

Hauptschule veida skolu nosaukumi dažādās federālajās zemēs atšķiras: *Mittelschule*, *Sekundarschule*, *Regelschule*.

Ja nav 10. klases, galvenais tālākais ceļš – uz profesionālo izglītību mācekļībā

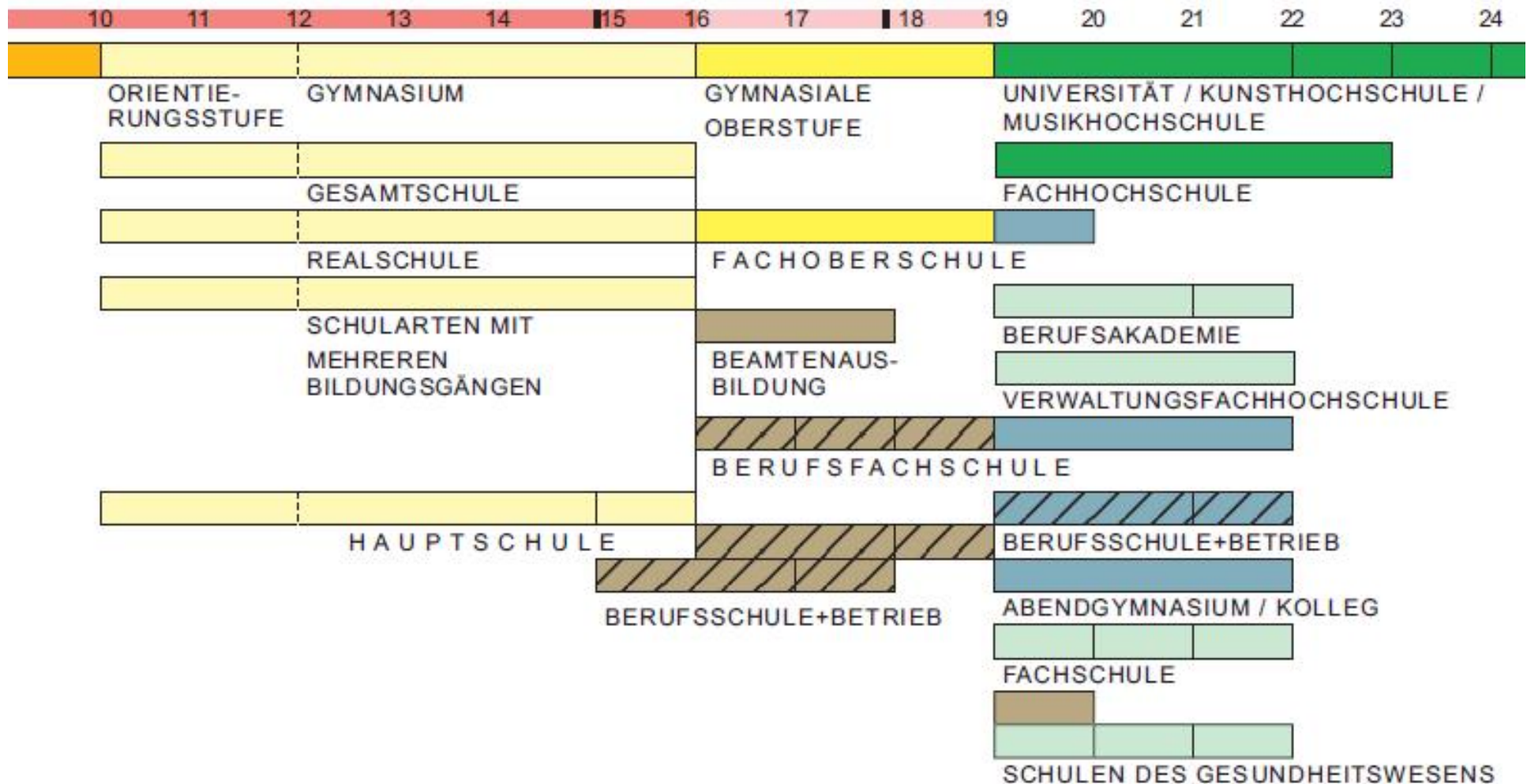
Ja ir arī 10. klase, tās beigās iespējams kārtot eksāmenu, lai iegūtu Realschulabschlusszeugnis līdzvērtīgu sertifikātu.

- *Realschule* – līdz 10.klasei. jāapgūst 1 svešvaloda (angļu).

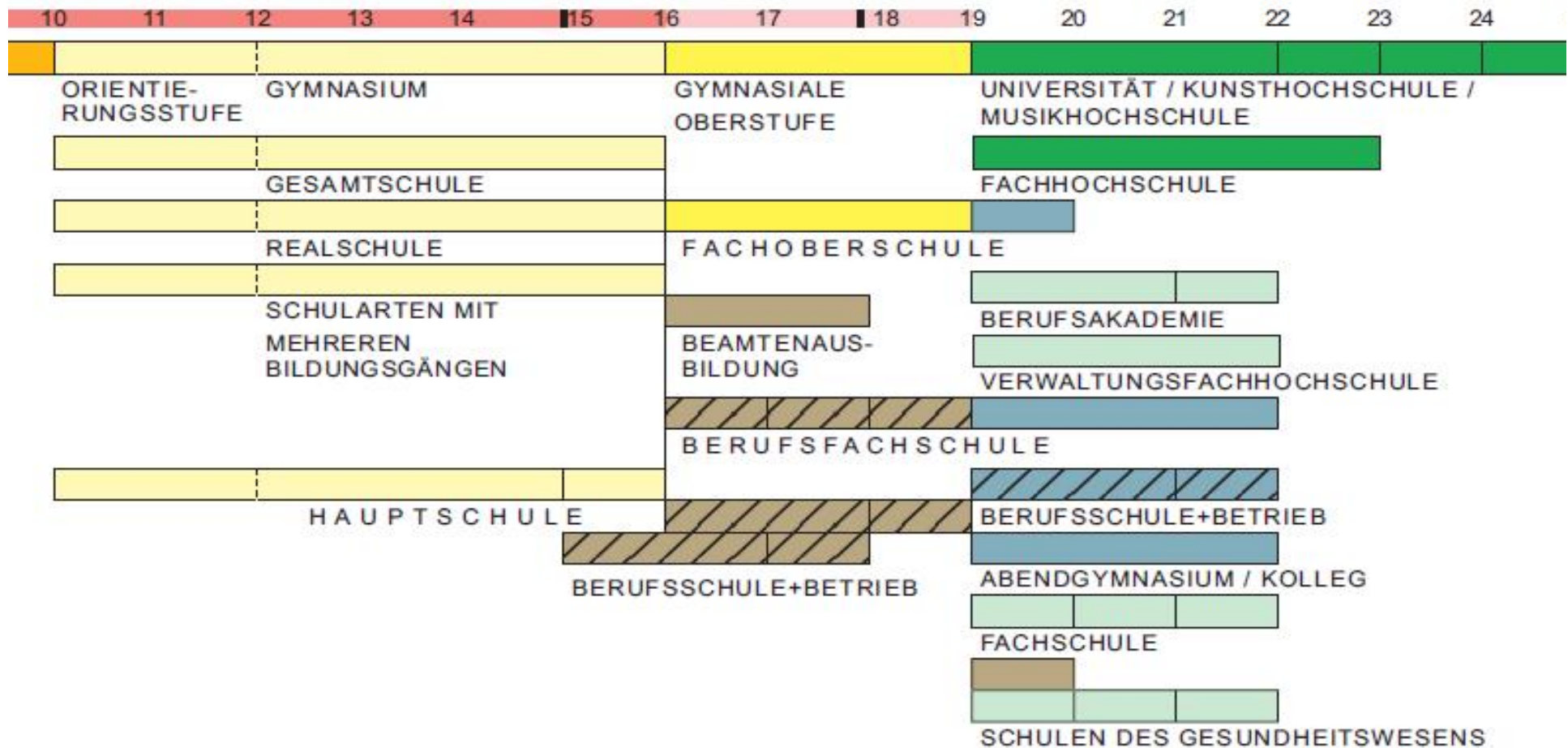
Tie paši priekšmeti, kas *Hauptschule* bet **augstākā līmenī.**

Noslēgumā kārto eksāmenu, lai iegūtu

Gesamtschulen (var būt arī līdz 13. klasei), 2 tipu:

- *ko-operativ* (ir novirzienu klases),
- *integriert* (katrs priekšmets tiek pasniegts 3 līmeņos, skolēns izvēlas spējām atbilstošu līmeni katrā priekšmetā).
- Eksāmeni ir tādi paši kā citās skolās. Ja skolā ir

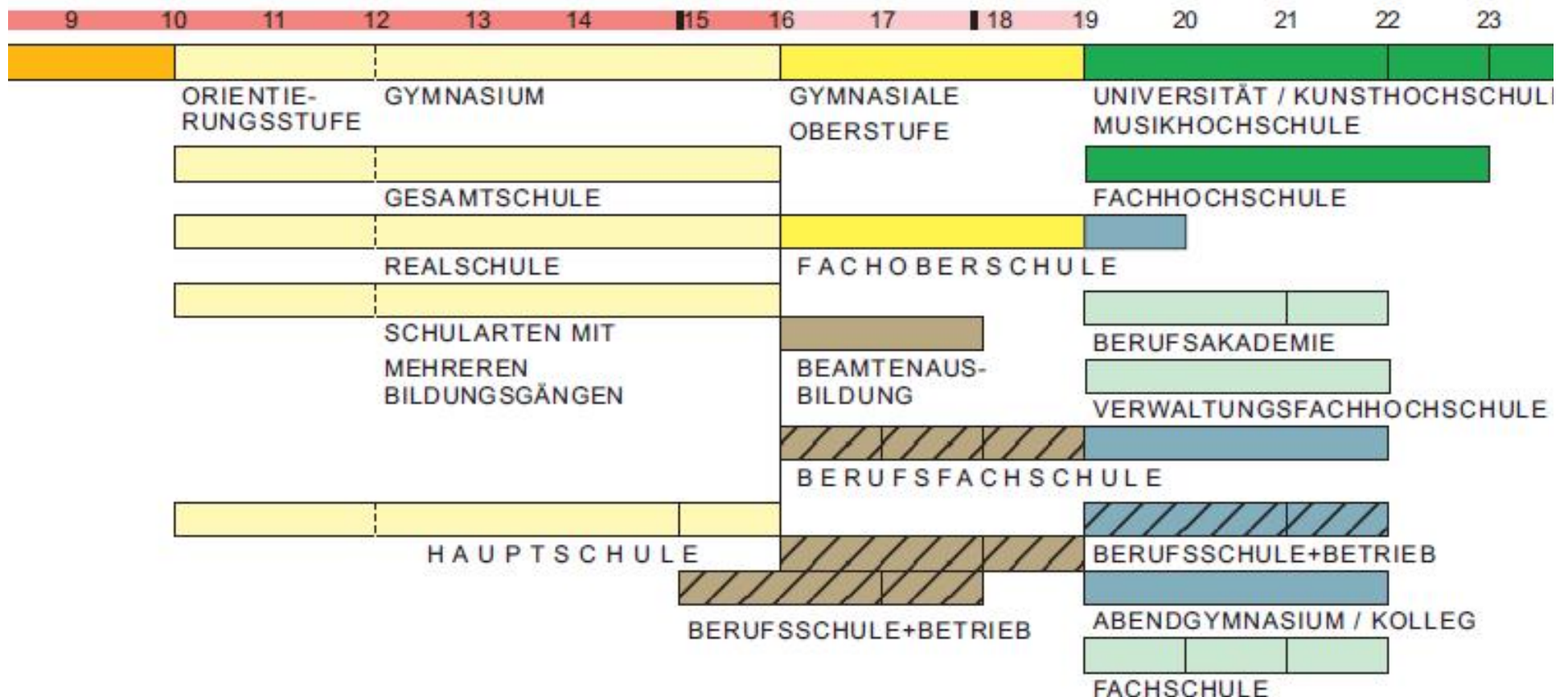

Gymnasium, sagatavo augstskolai.

Beidzot pamatzglītību (sekundarstufe I) iespējams skolu atstāt pēc 10. klases ar Mittlere Reife (**bez eksāmeniem**)

3 novirzieni:

- ❖ valodas /literatūra /māksla,
- ❖ sociālās zinātnes,
- ❖ matemātika /dabaszinātnes /tehnoloģija.

Gymnasium Viduskolas posmā:

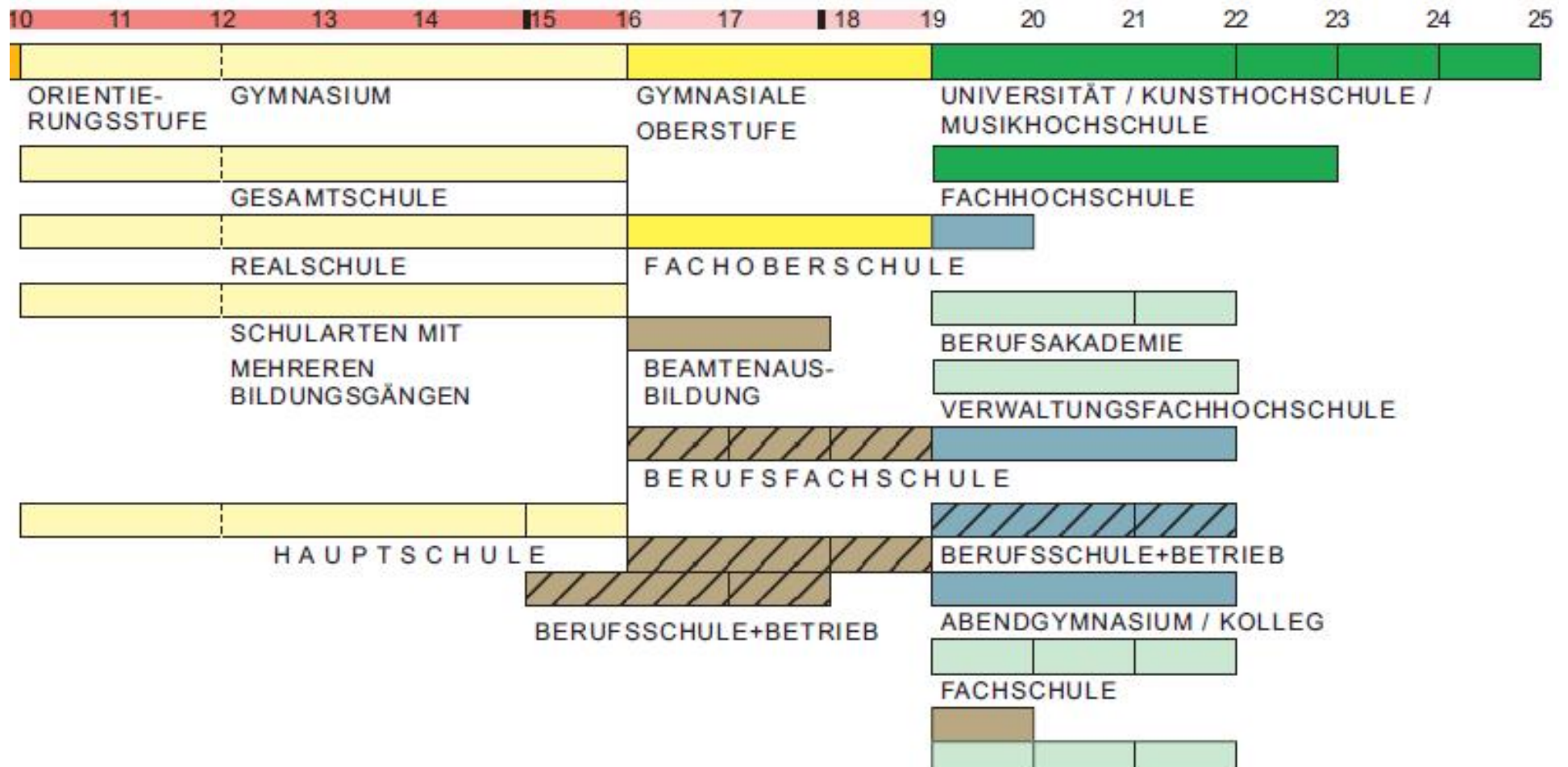
Obligātie (2/3) un izvēles (1/3) priekšmeti.

Visi priekšmeti tiek pasniegti 2 līmeņos - *Grundkurse* un *Leistungskurse*.

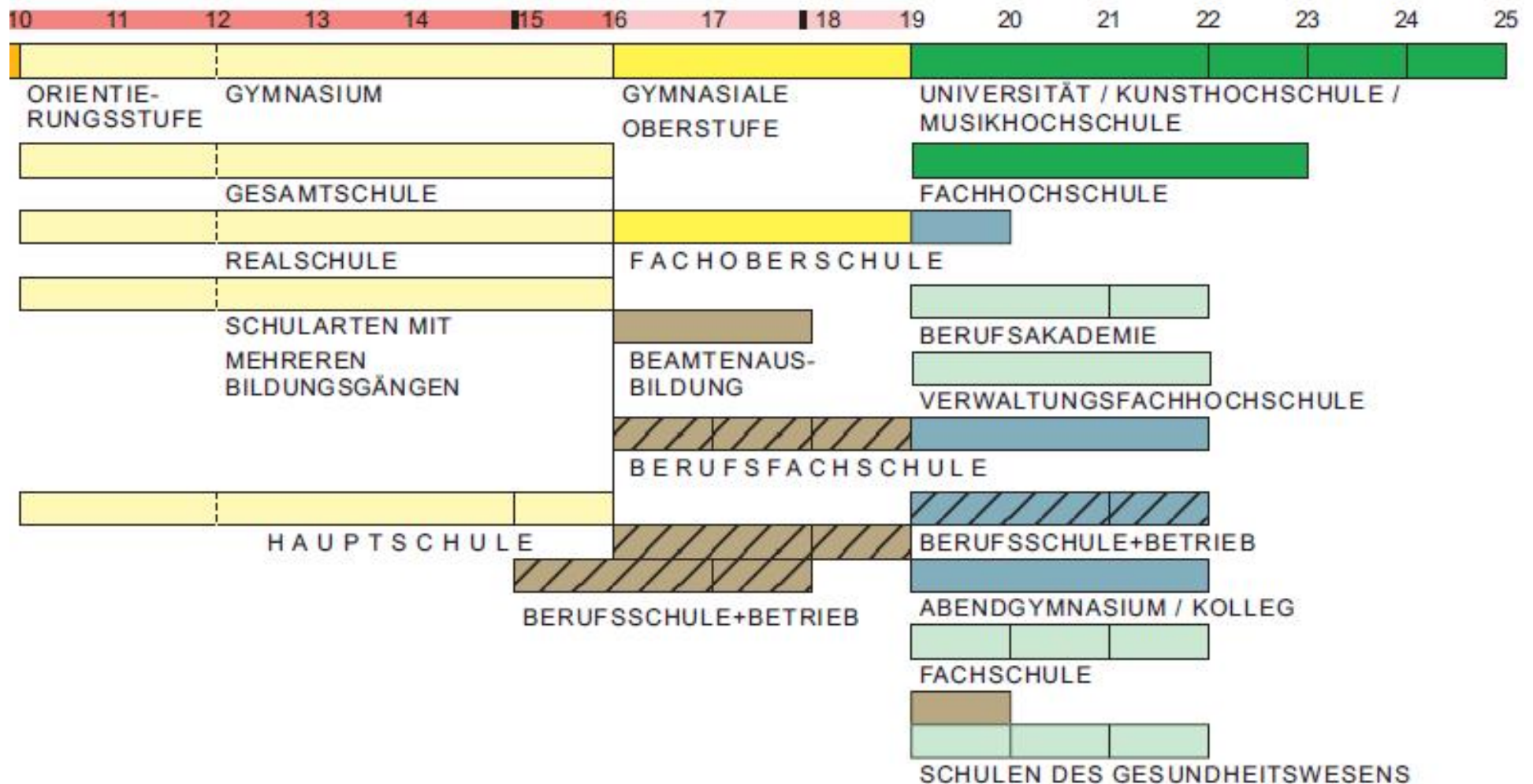
Jāizvēlas 2 *Leistungskurse*,

no kuriem vienam jābūt svešvalodai, matemātikai vai dabaszinātnēm.

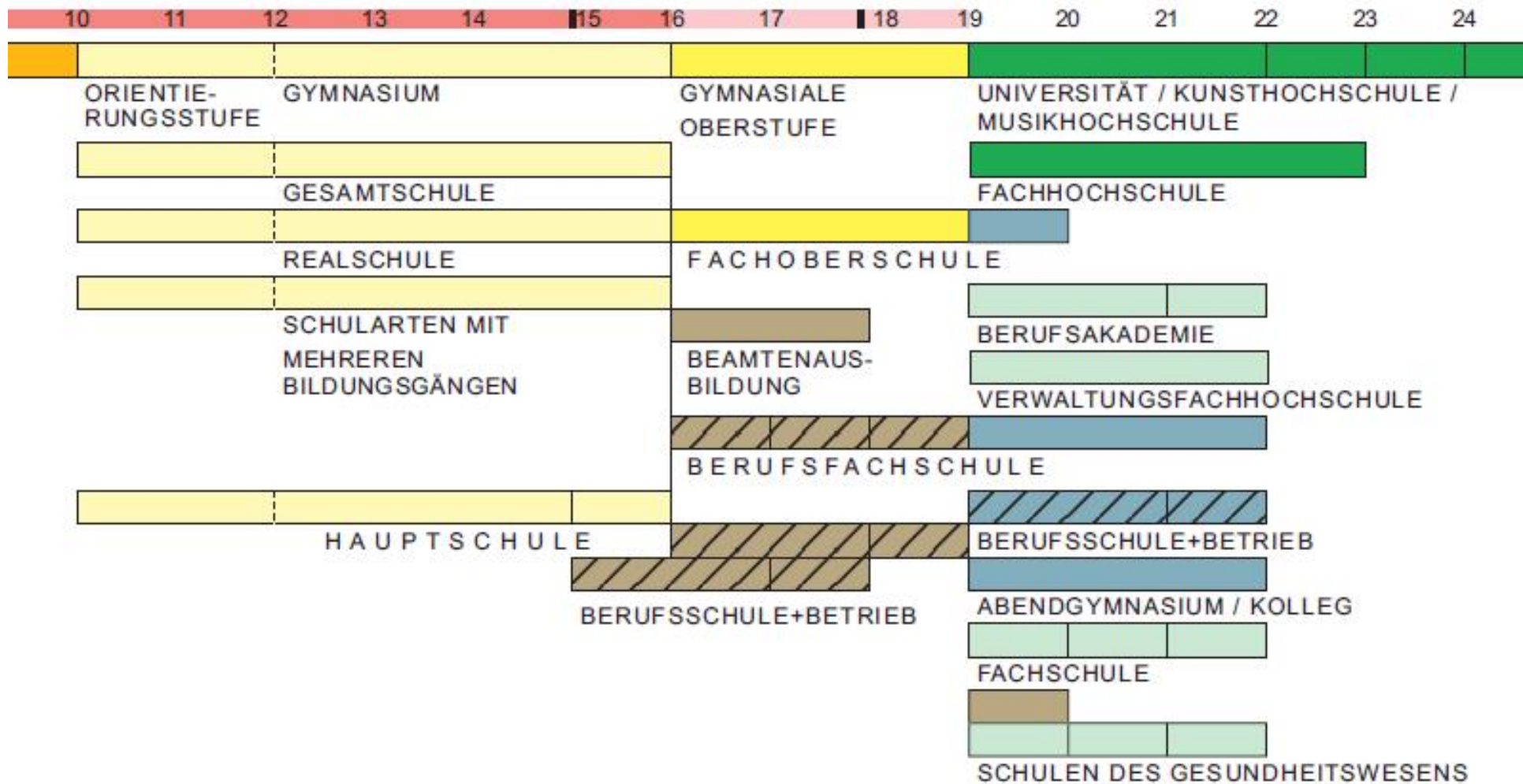
Kvalifikācija iestājai augstskolā *Zeugnis f. allgemeinen Hochschulreife*

Vidējā profesionālā izglītība

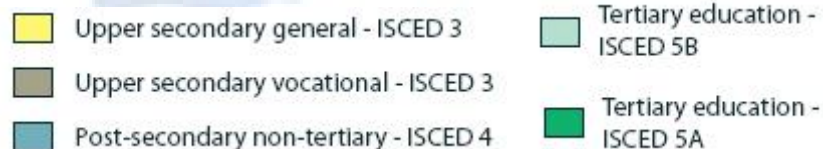
Berufsgymnasium līdz 13. klasei, arodorientēta izglītība
 Noslēgumā kārtu *Abitur* eksāmenus. Iegūst
Fachgebundenes Abitur/ Zeugnis der Fachgebundenen
Hochschulreife,
 ko iespējams pārvērst par *Zeugnis der Allgemeinen*
Hochschulreife, kārtojot papildus eksāmenus

Fachoberschule – 2 gadu programma, dod
Zeugnis der Fachgebundenen Hochschulreife

Berufsfachschule – 1, 2 vai 3 gadu arodizglītība

Berufsschule + betrieb arodizglītība daļēji skolā,
daļēji darbavietā (*duālā sistēma*)

Atzīmju sistēma

ATZĪME	NOSAUKUMS	NOVĒRTĒJUMS
1	<i>sehr gut</i>	ļoti labi
2	<i>gut</i>	labi
3	<i>befriedigend</i>	ļoti apmierinoši
4	<i>ausreichend</i>	apmierinoši/ ieskaitīts
5	<i>mangelhaft</i>	nepietiekami/ neieskaitīts
6	<i>ungenü gend</i>	neapmierinoši/ neieskaitīts

Augstākā izglītība

Pāri par 110 universitātēm

Ap 50 mākslas un mūzikas augstskolas,

Pāri par 180 fachhochschulen

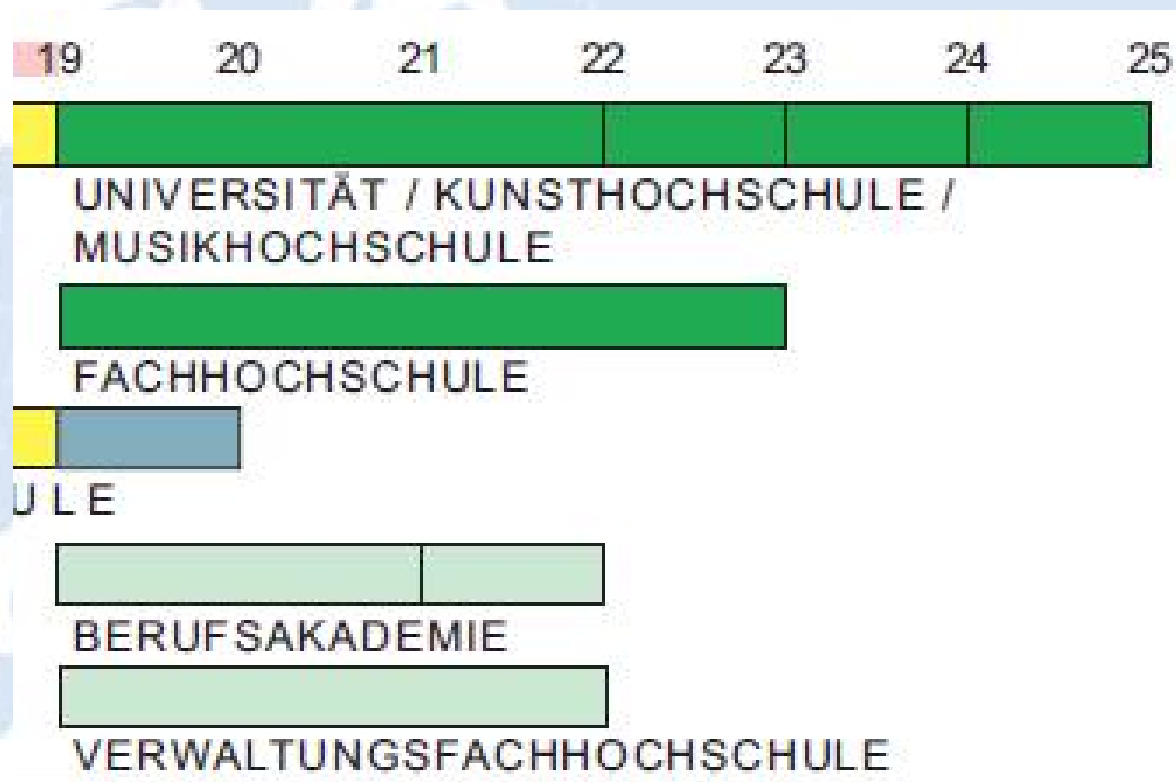
Berufsakademien – duālā augstākā izglītība (ISCED 5B)

Iestāj kvalifikācija – *Abitur*

3 gadi pēc vispārējās vidusskolas

Mācības notiek *Studienakademie* (studiju iestāde) un ir kombinētas ar praktisko apmācību mācekļības ceļā (duālā sistēma).

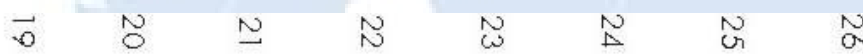
Uzņemšana *Studienakademie* notiek tikai, ja ir apmācības līgums ar darba vietu

Pirms reformas – joprojām ap 60% studentu

Universitātes un arodaugstskolas

berufsakademie + skaitās augstākā izglītība, bet ISCED 5B

BERUFSAKADEMIE

UNIVERSITÄT / HOCHSCHULE

FACHHOCHSCHULE

Diplom
(Magister.)

Diplom FH

Reforma

- “ Divslāņu struktūru ievieš no paralēli esošajai.
- “ Gan universitātes gan *Fachhochschulen* (“lietišķo zinātņu universitātes”)
- “ Visas jaunās programmas **jāakreditē** - agrāk Vācijā akreditācijas nebija.
- “ Joprojām akreditētu jauno programmu ir mazliet vairāk par 50%

Vācijas augstākā izglītība – jaunā un vecā sistēma paralēli

GYMNASIALE
OBERSTUFE

BERUFLICHES
GYMNASIAM

FACHOBER-
SCHULE

UNIVERSITÄT / HOCHSCHULE

4-5 g.

Diplom
(Magister.)

1 g.
Master
Bachelor
4 g.

2 g.
Master
Bachelor
3 g.

4 g.

Diplom FH

FACHHOCHSCHULE

Medicine, veterinary medicine, dental studies

Biology, pharmacy, business studies, psychology,
languages, law, economics, mathematics, sciences,
engineering, humanities, social sciences,
teacher education, etc.

Theology

Teacher education
(for primary and lower secondary levels),
teacher education for work with children with SEN,
pedagogy

Arts and music, teacher education

Engineering sciences, economics,
public and legal administration,
social professions, health and therapy,
religious instruction

Business, technology,
youth and community work

Business, technology, design,
youth and child care work

